

Bondsvergadering 14 juni 2025 - Herziening Statuten en Reglementen

Agendapunt 5.2 Rekening en verantwoording

A. Inleiding

De Bond van Volkstuinders is een vereniging met afdelingen. Intern zijn daarbij ‘schotten’ geplaatst en hebben de afdelingen het beheer over de financiële middelen van hun tuinpark. Extern bekeken is er echter sprake van één rechtspersoon met één vermogen. Wanneer een afdeling b.v. een conflict heeft over een betaling met een leverancier of wanneer er op een tuinpark een ernstig ongeval gebeurt, richt een externe partij (b.v. leverancier, aannemer, slachtoffer van een ongeluk) zich niet tot die ene betreffende afdeling maar spreekt de Bond van Volkstuinders aan en daarmee ook het gehele vermogen van de vereniging (dus inclusief dat van alle afdelingen). Deze situatie komt met enige regelmaat voor maar kon tot nog toe gelukkig afgehandeld worden binnen de financiële spanwijdte van de betreffende afdeling of met behulp van een afbetalingslening vanuit de bond.

Tegelijkertijd vergt de verenigingsstructuur (één rechtspersoon / 29 afdelingen) en het feit dat een externe partij het gehele vermogen kan aanspreken dat we erop moeten toezien dat een afdeling binnen de eigen financiële ruimte de begroting opstelt en dat een afdeling geen onverantwoorde verplichtingen aangaat. Dat is niet alleen in het belang van de leden op de eigen afdeling maar evengoed (of misschien nog meer) in het belang van de andere 28 afdelingen. Ook moeten we erop toezien dat iedere afdeling voldoende is verzekerd.

Met de invoering van de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) in 2021 is er een grotere verantwoordelijkheid komen te liggen bij bondsbestuurders als het gaat om onbehoorlijk bestuur, aanspraken van een externe partij en faillissement. Eerder dan voorheen kunnen de bondsbestuurders in persoon aansprakelijk worden gesteld voor financiële verplichtingen die de vereniging/afdeling is aangegaan. We hoeven daar tegelijkertijd niet al te bang voor te worden; wanneer een bestuur gewoon goed bestuurt, zullen dergelijke aanspraken op het persoonlijk vermogen van een bestuurder niet aan de orde zijn. Voor ‘goed bestuur’ is in ieder geval nodig dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden in balans zijn. Ben je ergens verantwoordelijk voor dan zul je ook de bevoegdheid moeten hebben om te kunnen sturen of, in het uiterste geval, om te kunnen ingrijpen. Aangezien het bondsbestuur wettelijk gezien verantwoordelijk is voor (onder meer) het financiële beheer van de bond, moeten onze statuten en reglementen erin voorzien dat het bondsbestuur (ook) de vinger aan de pols kan houden als het gaat om het financiële beheer van de afdelingen en dat het zo nodig kan ingrijpen.

In deze notitie worden door de *Werkgroep centraal-decentraal* voorstellen gedaan om een ‘stevig gebouw’ aan regels neer te zetten dat voldoende ruimte aan afdelingen geeft om eigen financieel beleid te voeren voor het eigen tuinpark maar ook met voldoende bevoegdheden voor het bondsbestuur om bij te sturen of in te grijpen wanneer een specifieke afdeling of de bond als geheel uit de bocht dreigt te vliegen. De werkgroep bestaat uit het hoofd bondsbureau, hoofd

financiën van het bondsbureau, en de projectleider van het project Herziening statuten en reglementen. Er heeft overleg plaatsgevonden met de notaris, de penningmeester, de financiële commissie van de bond, de stuurgroep van het project herziening statuten en reglementen en het besturenoverleg (31 maart jl.). Naar aanleiding van de input op het Besturenoverleg heeft de werkgroep nog wijzigingen aangebracht in de notitie.

Over 'Rekening en verantwoording' is al veel vastgelegd in de huidige statuten en reglementen, maar deze bepalingen behoeven op enkele punten aanvulling. Ook heeft de werkgroep gemerkt dat niet alle bepalingen in de huidige statuten en reglementen in de praktijk worden uitgevoerd. In die gevallen doet de werkgroep voorstellen voor een betere uitvoering.

De voorstellen die in deze notitie worden gedaan voor herziening van de bepalingen in de statuten en reglementen, zullen, als de bondsvergadering met deze voorstellen instemt, pas ingaan nadat de volledige set van herziene statuten en reglementen door de bondsvergadering is vastgesteld, wat gepland is eind 2026.

De onderwerpen begroting, meerjarenonderhoudsplan, financieel mandaat, controle gedurende en na afloop van het jaar, financiële verantwoording na afloop van het jaar, en verantwoording over het overig beleid komen hierna achtereenvolgens aan bod.

De onderstaande voorstellen van de werkgroep zijn overgenomen door het bondsbestuur. Het bondsbestuur verzoekt de bondsafgevaardigden om in te stemmen met deze voorstellen.

B. Begroting

De begroting van de afdeling wordt in het najaar van het voorafgaande jaar in de afdelingsvergadering vastgesteld. Indien de afdelingsvergadering de begroting goedkeurt, is hiermee aan het afdelingsbestuur een financieel mandaat gegeven voor bepaalde uitgaven voor dat jaar. Omdat de begroting de leidraad vormt voor de uitgaven, is het belangrijk om de kwaliteit van de begrotingen te waarborgen. Daarnaast vergt de vereiste van een samengevoegde jaarrekening (met daarin ook de samengevoegde begrotingen) dat dit alles een eenduidig geheel vormt. De werkgroep stelt dan ook voor:

- Om in de toekomst te werken met een door de bondsvergadering vastgesteld begrotingsformat dat voldoende ruimte biedt aan de afdelingen om afdelingseigen posten op te nemen maar ook zorgt voor de vereiste eenduidigheid. De werkgroep stelt daarbij voor om de begrotingssystematiek van het voor dat jaar geplande onderhoud te veranderen. De werkgroep stelt voor om het geplande onderhoud evenals de bekostiging ervan uit de reserves zichtbaar te maken in de jaarbegroting, zodat beter zichtbaar wordt welke uitgaven voor dat jaar verwacht worden en hoe die gedekt worden uit de reserves. Hetzelfde geldt voor andere uitgaven vanuit de reserves.
- Om de begroting door de afdeling te laten voorzien van een toelichting, waarin de afdelingen aangeven wat men van plan is te realiseren in het betreffende boekjaar.

- Om de begroting, alvorens ze wordt aangeboden aan de afdelingsvergadering, te voorzien van een ‘verklaring van geen bezwaar’ van de penningmeester van het bondsbestuur. De penningmeester van het bondsbestuur hanteert daarbij het *toetsingskader t.b.v. de begroting*, dat wordt vastgesteld door de bondsvergadering. In het toetsingskader t.b.v. de begroting is vastgelegd dat de bemoeienis van de bondspenningmeester beperkt blijft tot (a) of de begrote uitgaven voldoende worden gedekt door inkomsten en reserves van de afdeling, (b) of de begroting in lijn is met het meerjarenonderhoudsplan en (c) of de toelichting voldoende ter zake doend is. Als de afdelingsvergadering wijzigingen in de begroting aanbrengt, is dit onder voorbehoud van een (nieuwe) verklaring van geen bezwaar door de bondspenningmeester.

Voorstel 5.2.1 Begroting

Voorstel is om de regels die betrekking hebben op de begroting in hoofdlijnen vast te leggen in de statuten en reglementen, waaronder de volgende regels:

*De penningmeester van de afdeling dient de begroting voor het nieuwe boekjaar en daarbij horende toelichting tijdig in bij het afdelingsbestuur en het bondsbestuur volgens een door de bondsvergadering **vastgesteld begrotingsformat**.*

*Aan de afdelingsvergadering kan alleen een begroting ter vaststelling worden voorgelegd die is voorzien van een ‘**verklaring van geen bezwaar**’ van de penningmeester van de bond.*

*Indien de afdelingsvergadering **wijzigingen** wil aanbrengen in de afdelingsbegroting, doet zij dat onder voorbehoud van het ontvangen van de (nieuwe) verklaring van geen bezwaar van de bondspenningmeester.*

*De bondsvergadering stelt het **toetsingskader t.b.v. de begroting** vast aan de hand waarvan de bondspenningmeester de begroting van de afdeling beoordeelt.*

C. Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)

Een belangrijk deel van het meerjarige financiële beleid van de afdelingen is neergelegd in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Het MJOP moet regelmatig worden geactualiseerd al naargelang prijsontwikkelingen, kortere of langere levensduur van opstallen e.d. Het meerjarenonderhoudsplan is op dit moment niet opgenomen in de statuten en reglementen. De werkgroep stelt voor om dit wel op te nemen.

Voorstel 5.2.2 MJOP

Voorstel voor nieuwe bepaling in de Statuten en reglementen:

De afdeling levert jaarlijks, tegelijk met de begroting, een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan (MJOP) aan bij de bond. Het MJOP wordt aangeleverd in het format dat door de bondsvergadering is vastgesteld.

D. Financieel mandaat

De begroting vormt de leidraad voor de uitgaven in de loop van het jaar. Omdat een begroting een inschatting is, wijkt de praktijk in de loop van het jaar vaak af van de begroting; soms is er sprake van meevallers, soms van tegenvallers.

De werkgroep stelt voor om voor de afdelingen een bepaling op te nemen dat het afdelingsbestuur niet bevoegd is om uitgaven te doen die niet in de begroting en de daarbij horende toelichting staan genoemd zonder de goedkeuring van het bondsbestuur.

Voorstel 5.2.3 Financieel mandaat – rechtshandelingen voorzien in begroting

Voorstel voor nieuwe bepaling in de Statuten:

Het afdelingsbestuur is slechts bevoegd om rechtshandelingen te verrichten die zijn voorzien in de vastgestelde begroting en de daarbij behorende toelichting. Voor andere rechtshandelingen heeft het de goedkeuring van het bondsbestuur.

Op dit moment is in de statuten vastgelegd dat het bondsbestuur de in de bondsbegroting begrote uitgaven met niet meer dan 5% mag overschrijden (Statuten art 11 lid 8). Deze regel is echter niet neergelegd voor afdelingen – wat impliceert dat er nu geen overschrijdingsmarge is zoals bij het bondsbestuur.

Het voorstel van de werkgroep is om voor de afdelingen een bepaling op te nemen waarin overschrijdingen van de totale uitgaven die zijn voorzien in de begroting zijn toegestaan tot 20% van de continuïteitsreserves van de afdeling en dat bij verdere dreigende overschrijding de goedkeuring nodig is van de bondspenningmeester. Het gaat daarbij om overschrijdingen van de *totale* uitgaven in de begroting, niet om overschrijdingen van deelposten van de begroting.

Verder stelt de werkgroep voor dat wanneer een afdeling de totale begrote uitgaven dreigt te overschrijden, het volgende van toepassing is:

1. Het afdelingsbestuur meldt overschrijdingen c.q. dreigende overschrijdingen van de totale begrote uitgaven onmiddellijk bij de kascommissie van de afdeling en bij het bondsbestuur.
2. Overschrijdingen van de totale begrote uitgaven zijn toegestaan tot een maximum van 20% van de continuïteitsreserves van de afdeling.
3. Overschrijdingen van méér dan 20% van de continuïteitsreserves van de afdeling zijn alleen toegestaan na goedkeuring van het bondsbestuur. Het bondsbestuur overlegt hierover met de kascommissie van de afdeling en de penningmeester van de afdeling. De criteria voor het wel of niet geven van goedkeuring worden uitgewerkt in het *toetsingskader t.b.v. overschrijding*. Het toetsingskader t.b.v. overschrijding wordt vastgesteld door de bondsvergadering. In het toetsingskader t.b.v. overschrijding is

vastgelegd dat de bemoeienis van de bondspenningmeester beperkt blijft tot (a) of de begrote uitgaven voldoende worden gedekt door inkomsten en reserves van de afdeling, en (b) of er sprake is van urgentie van de uitgave en of het niet doen van de uitgave grote gevolgschade heeft.

4. Wanneer het bondsbestuur dat nodig vindt, verzoekt het de financiële commissie om nader onderzoek en advies over te nemen maatregelen.

Voor het bondsbestuur geldt:

5. Het bondsbestuur meldt overschrijdingen c.q. dreigende overschrijdingen van meer dan 20% van de continuïteitsreserves van de bond als geheel onmiddellijk bij de financiële commissie van de bond.
6. Vervolgens wordt een tussentijdse bondsvergadering bijeengeroepen met ‘Herziene begroting’ als agendapunt.

Voorstel 5.2.4 Financieel mandaat – Overschrijding begroting door afdelingsbestuur

Voorstel voor nieuwe bepalingen in de Statuten:

Wanneer het afdelingsbestuur de volgens de vastgestelde begroting begrote uitgaven dreigt te overschrijden, meldt het afdelingsbestuur dit onmiddellijk bij de kascommissie van de afdeling en bij het bondsbestuur.

Het afdelingsbestuur is niet bevoegd rechtshandelingen te verrichten die leiden tot financiële verplichtingen die tot gevolg zullen hebben dat de voor dat boekjaar vastgestelde totale begrote uitgaven voor de afdeling worden overschreden met meer dan 20% van de continuïteitsreserves van de afdeling, tenzij met goedkeuring van het bondsbestuur. Het bestuur toetst het verzoek tot goedkeuring bedoeld in de vorige volzin aan het toetsingskader t.b.v. overschrijding. Het toetsingskader t.b.v. overschrijding wordt vastgesteld door de bondsvergadering.

Het bondsbestuur kan zijn goedkeuring geheel of gedeeltelijk onthouden en daaraan voorwaarden stellen. Het bondsbestuur onthoudt goedkeuring in ieder geval indien door de overschrijding de continuïteitsreserves van de bond als geheel met meer dan 20% dreigen te worden overschreden.

Het bondsbestuur kan de financiële commissie verzoeken om nader onderzoek en advies over te nemen maatregelen.

Voorstel 5.2.5 Financieel mandaat - Overschrijding begroting door bondsbestuur

Voorstel voor herziening van artikel 11 lid 8 van de Statuten:

Het bondsbestuur is niet bevoegd rechtshandelingen te verrichten die leiden tot financiële verplichtingen die tot gevolg zullen hebben dat de voor dat boekjaar vastgestelde totale begrote uitgaven van de bond als geheel worden overschreden met meer dan 20% van de continuïteitsreserves van de bond als geheel.

Wanneer het bondsbestuur de volgens de vastgestelde begroting begrote uitgaven met meer dan 20% van de continuïteitsreserves van de bond als geheel dreigt te overschrijden en de desbetreffende handelingen toch wenst uit te voeren, meldt het bondsbestuur dit onmiddellijk bij de financiële commissie en wordt een tussentijdse bondsvergadering bijeengeroepen. 'Vaststelling Herziene begroting' wordt dan als één van de agendapunten opgenomen.

In de statuten en reglementen (AfdR art. 16) staat nu opgenomen dat indien onregelmatigheden in de administratie of tekorten in de geldmiddelen worden geconstateerd door de kascommissie, dat onmiddellijk de voorzitter van de afdeling hiervan op de hoogte gebracht moet worden, als ook het bondsbestuur. De werkgroep stelt voor om dit laatste ongewijzigd te laten.

E. Controle gedurende en na afloop van het jaar

Op dit moment is in de statuten en reglementen vastgelegd dat de boekhouding van de afdeling tenminste twee keer per jaar door de kascommissie van de betreffende afdeling gecontroleerd wordt. Bij m.n. de kleinere afdelingen gebeurt dit in de praktijk niet altijd twee keer. De werkgroep stelt voor om in de statuten en reglementen vast te leggen dat de boekhouding van de afdeling *minimaal één* keer per jaar wordt gecontroleerd door de kascommissie. De kascommissies van de grotere afdelingen kunnen dan gewoon de afdelingsboekhouding twee (of meer) keer per jaar blijven controleren.

Voorstel 5.2.6 Controle – kascommissie en financiële commissie

Voorstel voor wijziging van artikel 16 van het Afdelingsreglement: De kascommissie controleert ten minste éénmaal (bij voorkeur twee keer) per jaar de boekhouding van de afdeling.

Aan artikel 4 van het Algemeen reglement wordt toegevoegd:

De financiële commissie controleert de in concept vervaardigde jaarstukken van het bondsdeel en brengt hiervan schriftelijk verslag uit aan het bondsbestuur en de bondsvergadering.

F. Financiële verantwoording na afloop van het jaar

Over de financiële gang van zaken legt het afdelingsbestuur aan het einde van het jaar verantwoording af aan de kascommissie, die vervolgens de afdelingsvergadering adviseert om wel of niet décharge te verlenen. (AfdR art 14). Het afdelingsbestuur is verplicht de juiste cijfers daarvoor aan te leveren; het aanleveren van onjuiste gegevens voor de jaarstukken levert een strafbaar feit op (336 Sr).

De balans en de staat van baten en lasten met bijbehorende toelichting moeten door de bestuursleden worden ondertekend, wat garandeert dat behalve de penningmeester ook de andere bestuursleden goed hebben kunnen kijken naar de jaarrekening (AfdR art 14 lid 4). In de

praktijk gebeurt dit echter niet. Toch is het wel goed als er méér mensen dan alleen de penningmeester naar de financiële jaarstukken hebben gekeken. De werkgroep stelt daarom voor om de ondertekening door de bestuursleden te gaan handhaven, omdat we het belangrijk vinden dat de jaarstukken in het bestuur worden besproken en goedgekeurd. Dit kan ook een digitale handtekening zijn. De door de afdelingsvergadering goedgekeurde en door de afdelingsbestuurders getekende jaarstukken moeten dan worden geüpload in Afas en zullen worden gearchiveerd op het bondsbureau. De financiële commissie zal de taak gegeven worden om dit te gaan controleren.

Voorstel 5.2.7 Financiële verantwoording na afloop jaar - ondertekening

Bestaande regel behouden dat de jaarstukken moeten worden ondertekend door alle bestuursleden en deze regel ook handhaven.

Toevoegen in de statuten en reglementen: De financiële commissie heeft o.a. tot taak de ondertekening van de jaarstukken door de afdelingsbestuurders te controleren.

De kascommissie van de afdeling brengt over de controles eenmaal per jaar schriftelijk verslag uit aan het afdelingsbestuur, het bondsbestuur en de afdelingsvergadering (AfdR art 16) en geven hun advies over het al dan niet verlenen van décharge voor het gevoerde beleid. Uiteindelijk besluit de afdelingsvergadering om het bestuur wel of niet décharge te verlenen. De werkgroep stelt voor om hierbij aan te vullen dat wanneer de regels m.b.t. het overschrijden van de begroting geschonden zijn, geen décharge kan worden verleend.

Voorstel 5.2.8 Financiële verantwoording na afloop jaar – geen decharge indien ...

Toevoegen in de art. 17 van de statuten en art. 14 van het Afdelingsreglement: Er kan geen decharge verleend worden indien de regels die betrekking hebben op het overschrijden van de goedgekeurde begroting niet zijn gevolgd.

De afdelingsbesturen sturen jaarlijks hun financiële verslag naar het bondsbureau (AlgR art 4 lid 5), die het naar de financiële commissie en de bondspenningmeester stuurt. De balans en de staat van baten en lasten moeten wettelijk voorzien zijn van een toelichting. In deze toelichting reflecteren de afdelingen met name op de afwijkingen ten opzichte van de begroting; wat is wel gerealiseerd, wat niet, en waarom niet? Wat betekent dat voor het MJOP? Op dit moment schrijven niet alle afdelingen een toelichting bij de financiële jaarstukken. De werkgroep stelt voor om dit te handhaven.

Voorstel 5.2.9 Financiële verantwoording – toelichting op de cijfers

Voorstel: Handhaven van de huidige bepaling dat afdelingsbesturen jaarlijks hun financieel verslag, bestaande uit de financiële cijfers en een toelichting daarop, sturen aan het bondsbureau.

Voorstel om als service aan de afdelingen een format op te stellen dat kan dienen als hulpmiddel voor het maken van het financieel jaarverslag.

Op dit moment is in de statuten en reglementen opgenomen dat de financiële commissie de financiële verslagen onderzoekt en haar bevindingen beschrijft in een schriftelijk verslag aan de bondspenningmeester en aan het afdelingsbestuur (AlgR art 4). In de praktijk gebeurt dit niet. De werkgroep stelt voor om dit wel te gaan doen. Om de taak van de financiële commissie niet te zwaar te maken, stelt de werkgroep voor om de financiële commissie de taak te geven om de financiële verslagen van de afdelingen steekproefsgewijs te gaan onderzoeken.

Voorstel 5.2.10 Financiële verantwoording – steekproefsgewijs onderzoek

Voorstel voor wijziging van Algemeen reglement artikel 4 lid 6:

De financiële commissie onderzoekt steekproefsgewijs de financiële verslagen van de afdelingen en geeft door middel van een schriftelijk verslag haar bevindingen door aan de bondspenningmeester en aan het afdelingsbestuur.

Indien er misstanden worden gesignaleerd of de afdelingsbesturen vragen niet op een bevredigende manier beantwoorden, kan de bondspenningmeester de financiële commissie of een extern bureau opdragen tot een nader onderzoek. Het bondsbestuur informeert hierover de leden van de afdeling. De financiële commissie kan het bondsbestuur adviseren om maatregelen voor te schrijven (AlgR art 4). Dit laat de werkgroep ongewijzigd.

Tot slot maakt het bondsbestuur na afloop van het boekjaar de balans en de staat van baten en lasten van de bond op en brengt zij een jaarverslag uit (Statuten art 17). Deze wordt ondertekend door de leden van het bondsbestuur. Het bondsbestuur is verplicht de op de jaarrekening betrekking hebbende stukken en gegevensdragers door een accountant te laten onderzoeken. Het verslag van de accountant gaat naar de bondsvergadering, die de balans en de staat van baten en lasten vervolgens vaststelt. De werkgroep stelt voor dit alles ongewijzigd te laten.

G. Verantwoording overig beleid

Voor het beleid op de afdelingen legt het afdelingsbestuur op twee manieren verantwoording af.

1. Voor de door het bondsbestuur gemandateerde taken en bevoegdheden is het afdelingsbestuur verantwoording verschuldigd aan het bondsbestuur.

2. En voor het eigen afdelingsbeleid is het afdelingsbestuur verantwoording verschuldigd aan de afdelingsvergadering (statuten art 13).

In de statuten en reglementen staat vermeld dat het afdelingsbestuur jaarlijks een jaarverslag uitbrengt over de gang van zaken in de afdeling en over het gevoerde afdelingsbeleid. Dit jaarverslag zou dan moeten worden besproken op de afdelingsvergadering (AfdR art 14 lid 4) en gestuurd moeten worden naar de secretaris van de bond (AfdR art 8 lid 10). In de praktijk gebeurt dit echter niet altijd.

Voorstel 5.2.11 Verantwoording overig beleid

Voorstel om het schrijven van een jaarverslag te handhaven. NB. Bij de besluiten over het Beheerfonds is al eerder afgesproken dat er gereflecteerd wordt op het meerjarenonderhoud.

Het bondsbestuur kan als service aan de afdelingen een format opstellen voor dit jaarverslag. Elementen van een eventueel format: Toewijzing tuinen (hoe groot is de aspirantenlijst per 31 dec, verantwoording toewijzing tuinen), bestuurssamenstelling per 31.12, samenstelling en activiteiten commissies